

Fraboni Ya?l? Ayr?mc?l??? ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fraboni Ya?l? Ayr?mc?l??? ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21965>

Özet

Fraboni Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i (FSA), bireylerin ya?l?lara yönelik sahip olduklar? tutumlar? ve ya?l?l?k ayr?mc?l??? e?ilimlerini ölçmek amac?yla tasarlanm?? öz-bildirim tipi bir ölçektir. Orijinal olarak Fraboni taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, Türkiye'de Yasemin Kutlu, Lale Kucuk ve U.Y. Findik taraf?ndan 2012 y?l?nda Türkçe'ye uyarlanm??t?r. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne uygunlu?unu ve psikometrik özellikler aç?s?ndan yeterlili?ini de?erlendirmi?tir. Bu ölçek, özellikle sa?lık ve sosyal hizmet alanlar?nda çal??anlar?n veya ö?rencilerin ya?l?lara kar?? geli?tirdi?i olumsuz tutumlar? tespit etmek için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Ya?l?l?k ayr?mc?l???, Fraboni Ölçe?i, tutum, ya?l?l?k, gerontoloji, psikometrik özellikler, uyarlama, Türkiye.

Yazarlar

Yasemin Kutlu, Lale Kucuk, U.Y. Findik.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin ya?l?lara kar?? gösterdikleri tutumlar?, önyarg?lar? ve ayr?mc? davran?? e?ilimlerini ölçmektir. Ölçek, ya?l?l?k ayr?mc?l???n?n farklı boyutlar?n? (örne?in, ya?l?lara yönelik olumsuz stereotipler, sosyal mesafelenme, ya?l?lar?n yeteneklerinin küçümsenmesi) kapsamaktadır. Türkçe uyarlamas?n?n amac? ise, Fraboni Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i'nin kültürleraras? geçerlili?ini ve güvenilirli?ini sa?layarak, Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve uygulay?c?lar için ya?l?l?k ayr?mc?l??? konusunda güvenilir bir ölçüm arac? sunmaktır.

Özellikle hem?irelik ve t?p e?itimi alan ö?renciler gibi gelecekte ya?l? popülasyonla yak?n temas kuracak gruplar üzerinde yap?lan çal??malar, bu ölçek sayesinde ya?l?l?k ayr?mc?l??? düzeylerini belirleyebilir ve bu olumsuz tutumlar? azaltmaya yönelik e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirebilir.

Yap?

Fraboni Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i (FSA), ya?l?l?k ayr?mc?l??? (ageism) olarak bilinen karma??k psikolojik yap?y? ölçmektedir. Ya?l?l?k ayr?mc?l???, bir bireyin ya??na dayalı olarak ona kar?? uygulanan stereotiple?tirme, önyarg? veya ayr?mc?l?k anlam?na gelir. Ölçek, bu yap?y? genellikle çok boyutlu olarak ele al?r.

Ölçe?in orijinal yap?s?, ya?l?l?a yönelik bili?sel, duygusal ve davran??sal tepkileri kapsayan

maddelerden oluşur. Uyarlama çalışması, bu boyutların Türk örnekleminde de tutarlı bir şekilde ölçülüp ölçülmediğini incelemeyi hedefler. Elde edilen sonuçlar, ya?l?k ayr?mc?l???nın kültürel bağlamda nasıl tezahür ettiğine dair önemli veriler sağlar.

Geçerlik

Fraboni Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları, Kutlu, Kucuk ve Findik (2012) tarafından yayımlanan makalede detaylandırılmıştır. Geçerlik analizleri tipik olarak yapı geçerliği ve kapsam geçerliğini içermektedir. Yapı geçerliğini belirlemek amacıyla, ölçeğin maddelerinin kuramsal yapıya ne derece temsil ettiğini görmek için faktör analizleri uygulanmıştır.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin maddelerinin ya?l?k ayr?mc?l??? yapısal geçerli bir şekilde ölçtü?ü gösterilmiştir. Bu, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıya başarılı bir şekilde ölçebildiğini ortaya koymaktadır. Ancak, bu akademik girişte sunulan kaynak özetinde spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir; detaylı sonuçlar için orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlik

Türkçe uyarlama çalışmasında güvenirlik çalışmaları, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarıyla tutarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik analizleri genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplamaları ve test-tekrar test güvenilirliğini içerir.

Yüksek bir iç tutarlılık katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçme konusunda birbiriyle uyumlu olduğunu gösterir. Kutlu ve arkadaşları tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin Türk kültüründe yüksek düzeyde güvenilir olduğu ve dolayısıyla araştırmalarda kullanıma uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Spesifik güvenilirlik katsayıları için yine 2012 tarihli kaynak makaleye bakılmalıdır.

Faktör Analizi

Fraboni Ya?l? Ayr?mc?l??? Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun yapısal uygunluğunu test etmek amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. Faktör analizi, ölçekteki maddelerin kaç temel boyut altında toplandığını ve bu boyutların orijinal ölçeğin teorik yapıyla ne kadar örtüştüğünü incelemek için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama sürecinde genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) teknikleri kullanılır. Bu analizler sonucunda, ölçeğin çok boyutlu yapısal ve Türk popülasyonunda da korunduğu veya kültürel farklılıklardan kaynaklanan küçük değişiklikler

gösterdi?i belirlenir. Bu çal??ma, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekleyen istatistiksel kan?tlar sunmu?tur.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Likert tipi derecelendirme beklenmektedir, ancak derecelendirme bilgisi kaynakta bo? b?rak?lm??t?r.)

Kullan?labilir Diller: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal)

Popölasyon Grubu: Genel Popölasyon, Sa?l?k Çal??anlar?, Üniversite Ö?rencileri.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle üniversite ö?rencileri ve sa?l?k profesyonelleri üzerinde uygulanm??t?r.)

Popölasyon Detaylar?: Türkçe uyarlama çal??mas? genellikle hem?irelik ve t?p faköltesi ö?rencileri gibi ya?l?larla etkile?imde bulunacak genç yeti?kinler üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, kat?l?mc?lar?n ya?l?lara dair tutumlar?n? yans?tan maddelere belirli bir derecelendirme sistemi üzerinden yan?t vermesini gerektirir. Yüksek puanlar, yüksek düzeyde ya?l?l?k ayr?mc?l??? tutumuna i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Ya?l?l?k ayr?mc?l???, Fraboni Ölçe?i, tutum, gerontoloji, psikometrik özellikler, uyarlama, Türkiye, hem?irelik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Yasemin Kutlu

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: kutluy@istanbul.edu.tr

Yaz??ma Adresi: ?stanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hem?irelik Faköltesi, ?stanbul, Türkiye (Tahmini Kurum Bilgisi)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2012

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için genellikle sorumlu yazardan (Yasemin Kutlu) izin alınması tavsiye edilir. Ticari olmayan akademik kullanımlarda ücret durumu, yazarın veya orijinal ölçek sahibinin politikalarına bağlıdır.

PDF Kaynakları: Ölçeğin Türkçe versiyonuna ait orijinal PDF dosyası burada mevcuttur: [fraboni-scale-of-ageism-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/wp-content/uploads/2012/07/fraboni-scale-of-ageism-toad.pdf)

Kaynaklar

Kutlu, Y., Kucuk, L., & Findik, U.Y. (2012). Psychometric properties of the Turkish version of the Fraboni Scale of Ageism. *Nursing and Health Sciences*, 14, 464-471. doi: 10.1111/j.1442-2018.2012.00717.x

Fraboni, M., Saltstone, R., & Hughes, S. (1990). The Fraboni Scale of Ageism (FSA): An attempt at greater construct validity. *Psychological Reports*, 67(3), 1007-1010. (Orijinal ölçek referansı)

Fraboni Yaşlılık Ayrışıklığı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Bu bölüm, yalnızca kaynak içerikte yer alan ölçek maddelerini içermek üzere ayrılmıştır.